

ПРО ЕПІЗООТИЧНУ ТА ЕПІДЕМІЧНУ СИТУАЦІЮ ЩОДО ПРИРОДНО- ВОГНИЩЕВИХ ІНФЕКЦІЙ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

*Псарьов В.М., Христенко Г.І., Підпригора Р.І., Жук П.І.
Сумська обласна санітарно-епідеміологічна станція*

В області з 2000 по 2005 рік спостерігались розлиті епізоотії туляремії серед дрібних ссавців, які визначались виділенням культур збудника від гризунів (1 культура), із води (13 культур), від кліщів (4 культури), а також численними серопозитивними реакціями від проб польового матеріалу (гризуни, кліщі, погадки). Епізоотії туляремії охопили всі райони Полісся і Лісостепу (крім Липоводолинського району), що значно знизило чисельність гризунів в цілому по області.

У 2006 р. на фоні низької вихідної (весняної) чисельності гризунів відмічався поодинокий прояв епізоотій. Так, у Шосткинському районі від кліщів, зібраних на околицях с. Макове, виділена 1 культура збудника туляремії. З другої половини літа та осені 2006р. склались оптимальні кліматичні умови із задовільною кормовою базою для гризунів, що призвело до швидкого вогнищевого відновлення їх чисельності – до 17,0-33,8 % потрапляння в капкани в обох ландшафтно-географічних зонах, найбільш висока – в Поліссі. Це вже епізоотична щільність гризунів.

Прояви епізоотичного процесу мають місце і у 2007 році: у травні від кліщів, зібраних у місцевості неподалік сіл Глазове, Вовна, Дубровка Шосткинського району, виділена культура збудника туляремії.

Активізація природних вогнищ туляремії в 2000-2006 рр. призвела до епідемічних ускладнень. У 2004 році в області було зареєстровано 5 випадків захворювань на туляремію, у 2005 році – 11, обласні показники захворюваності населення у 2004 році перевищили середні по Україні у 19 разів, у 2005 році – відповідно у 17,4 разу. У 2006 році був зареєстрований 1 випадок захворювання на туляремію з 3 по Україні. Захворіла мешканка с. Чапліївки Шосткинського району, яка протягом інкубаційного періоду за межі населеного пункту не виїздила. Згідно з епіданамнезом встановлено, що за 4 дні до захворювання мав місце укусу невідомою комахою; форма захворювання – виразково-бубонна. Село Чапліївка розташоване в заплаві річки Десни – ензоотичної в своїй верхній течії (включаючи і частину території Чернігівської та Брянської областей). Місцеві жителі відмічали на той час велику кількість сліпнів. Зазначена місцевість до 2006 р. не була включена до переліку ензоотичних територій.

На сьогодні в області виявлено 110 населених пунктів, ензоотичних з туляремії, на території 17 районів.

З метою попередження випадків захворювань на туляремію серед населення області протягом 2006 року імунізовано проти туляремії 60133 особи з числа населення, яке проживає на ензоотичних територіях та контингентів груп ризику. Виконання обсягів профілактичних щеплень становило 99,7 % від загальної кількості запланованих.

Станом на 1.01.2007 року на території області у 6 районах (Великописарівський, Краснопільський, Лебединський, Липоводолинський, Путивльський, Сумський) виявлено 19 природних вогнищ геморагічної гарячки з нирковим синдромом. При дослідженні на базі Львівського НДІЕГ гризунів, відловлених наприкінці 2006 року в с. Сад Сумського району, виявлена їх інфікованість збудником ГГНС. За наявності природних вогнищ ГГНС випадків захворювання на геморагічну гарячку з нирковим синдромом серед населення області не було зареєстровано, що ймовірно, свідчить про відсутність настороги з боку медичних працівників ЛПЗ. Так, у сусідніх регіонах Російської Федерації випадки реєструються щороку, в т.ч. у 2006 році у Брянській області зареєстровано 5 випадків захворювання людей на ГЛПС, у Белгородській – 6. Протягом 2006 року в Брянській області зареєстровано також 9 випадків ерсиніозу, у Белгородській – 2 псевдотуберкульозу.

У Сумській області за останні кілька років зареєстрований 1 випадок захворювання людини на ерсиніоз (с. Дружба Ямпільського району), хоча природні вогнища зареєстровані в усіх районах області і 2 містах на околицях 83 населених пунктів, псевдотуберкульозу – у 10 районах (22 населених пункти).

За період 2000-2006 рр. ураженість гризунів ерсиніями в середньому по області складає 5,4%, в 2006р. - 3,9 %, а в природних вогнищах ураженість склала 26 %.

У 2006 р. чисельність гризунів знизилась в 2,4 – 12 разів у порівнянні з попередніми роками, що послабило епізоотичну напруженість природно-вогнищевих інфекцій. Проте виділення 15 культур збудника *I. enterocolitica* від гризунів у 2006 р. свідчить про активність природних вогнищ.

В області у 2006 році виявлено 25 захворілих на хворобу Лайма, інтенсивний показник захворюваності склав 2,0 на 100 тис. населення, що в 3,1 разу вище, ніж у середньому в Україні. Кількість захворілих серед дітей – 2, показник на 100 тис. населення становив 1,3, що в 3,3 разу вище, ніж в Україні. З 25 хворих 23 (92 %) вказують на факт нападу кліщів. У 21 випадку напад кліщів відбувся на території Сумської області, з них у межах населених пунктів – 9 (42,9 %), що свідчить про процес урбанізації вогнищ ІКБ. Вогнища іксодового кліщового бореліозу виявлені у 52 географічних точках області на 19 адміністративних територіях.

Прогнозується, що зростання чисельності гризунів, яке почалося в серпні 2006 р., призведе до ускладнення епізоотичної обстановки з усіх природно-вогнищевих інфекцій, в тому числі туляремії, іерсиніозу, псевдотуберкульозу тощо. Не виключене загострення епідемічної ситуації з цих інфекцій. З урахуванням вищезазначеного важливим заходом є забезпечення підготовки спеціалістів лікувально – профілактичних закладів з питань епідеміології, клініки, діагностики зазначених інфекцій.